

ТЕАТРАЛЕН ПРЕГЛЕД

Двуседмичник за литература, изкуство и обществени въпроси

Гл. редакторъ: ДИМ. ТАЛЕВЪ Редакторъ: ГЕОРГИ ДИМ. ИВАНОВЪ

КОИ СМЕ НИЕ?

Днес действително трябва да се смътне за пълно геройство излизането и поддържането на един вестник, още повече, когато въ него се третират литературни, театрални и обществени въпроси.

Подобни начинания у нас обикновено се посрещат най-различно. Докато едни ги приемат с радост, с готовност, други, така наречените „тъмни сили“, поставят въ движение разни каюки, тайно гледат да имъ напакостват и ги задушат, защото тѣзи последните сж люде сж еснафски разбирания, нечисти съвести, които се страхуватъ отъ истината и видѣлността.

Заявяваме, че нашият вестникъ е независимъ и не служи на никакви чужди каузи, и се издържа съ собствени средства.

Курсът на неговата политика е ясно изразенъ въ уводната статия „Къмъ нашият читател“, който пакъ той ще следва неотклонно.

Отъ редакцията.

ДВУБОЯТЪ НА ДВЕ КУЛТУРИ

ДВЕ ШКОЛИ --- СЛАВЯНСКАТА И ГЕРМАНСКАТА --- РАЗЛИЧНИ, НО ЕДНАКВО СИЛНИ СЪ ВЛИЯНИЕТО СИ ВЪРХУ НАШЕТО СЦЕНИЧНО ИЗКУСТВО. РУСНОТО ВЛИЯНИЕ ОТКЪРМИ ПЪРВИТЕ НАШИ ТАЛАНТИ, ПОЧИВАЩИ НА ВДЪХНОВЕНИЕТО И ЕНТУЗИАЗМА. ТЕАТЪРЪТЪ НА РАЙНХАРДА, ИЗГРАДЕНЪ ВЪРХУ ВЪОБРАЖЕНИЕТО.

Нашият театър се е намирал под различни влияния. Но всрѣдъ тѣзи влияния изпъкватъ главно две: руското и нѣмското. И дветѣ сж еднакво силни върху нашето сценично изкуство, или често се борятъ за първенство у насъ. Това е въ сжщностъ въпросъ за двубоя на две култури: славянската и германската. Нѣма нищо чудно, че този двубой се е пренесълъ и върху сцената, върху нашата национална сцена.

Нѣкога, когато се сжска съ традицията на вербуване артисти между любителитѣ на сценичното изкуство и почнаха да се образуватъ трупѣ съ професионални артисти, най-здравата, между които бѣше безспорно „Сълза и смѣхъ“, отъ която се излжи бждация основенъ кадъръ на сегашния народенъ театъръ, а покрай него просъществуваха и процвѣтѣха нѣколко трупѣ на свободно театрално изкуство, върху българската сцена се издигна руското влияние, широко и могъщо влияние, проникващо на вредъ, както въ поезията, така и въ театралното дѣло.

Това влияние откърми първитѣ наши таланти: тѣ бѣха все възпитаници на рускитѣ театри. Тѣхната игра почиваше на вдъхновение и ентузиазъмъ. Отъ този ентузиазъмъ, който заразяваше публиката, произлиза и голѣмият интересъ къмъ театъра, интересъ, който се е разпрострѣлъ не само върху интеллигентното общество у насъ, но и върху широкитѣ народни маси. Това бѣше велико изкуство, чиято красота заразяваше всички.

Руското сценично изкуство тържествуваше въ двата свои недосѣгаеми върха: театърътъ на Комисаржевска и Московския художественъ театъръ. Въ що собствено се състоеше тѣхното изкуство? — Окончателното освобождение отъ театралниченето на старитѣ школи, непосредствена игра, простота, размахъ на сценичното творчество, усѣтъ къмъ всѣка ситуация, разработване на детайлитѣ, невѣроятна ясно очертание на характера, вдъхновение, ограничено отъ школовка; приближаване на театъра до живота: диалогъ естественъ, реплика съ подчертано чувство.

И ето това изкуство се присади на наша почва, за да създаде цвѣтушитѣ таланти на покойния трагикъ Кирковъ, на покойния комикъ Гено Кировъ и Снѣжина, може би (но не Буд вска, чието изкуство не бѣше лишено и отъ фалшъ и отъ пози). Въ унисонъ съ тѣхъ вървѣше и рано загиналиятъ

Щърб новъ, едно отъ най-яркитѣ имена, свѣтещи върху нашата рампа. Една върволица отъ благородни сѣнки. Отатъкъ отъ това изкуство грѣе още въ играта на Кр. Сарафовъ. Това изкуство блѣсна напоследъкъ и въ играта на Иванъ Димовъ. Да изброявамъ всичкитѣ, ми е невъзможно.

И ето яви се германското влияние въ нашето сценично изкуство, начело съ Гава Огняновъ, И. Заредиха се у насъ ръководители на театралнитѣ дѣла, все нѣмски възпитаници: Пенчо Славейковъ, Божанъ Ангеловъ, Ал. Балабановъ и кой ли не още. Най-голѣмата заслуга на това направление

въ сценичното изкуство бѣше, че достойно изнесе театърътъ на Ибсена, Хауптмана и Зудермана, а между тѣхъ — и Францъ Молнара. По-нататъкъ тази школа не можа на отиде. Нито едно стѣпало по-нагоре въ стѣлбицата на драматическитѣ гении. Защо?

Нѣмският театъръ си има свои традиции, които тѣ много подхождатъ на душата на нѣмската раса. Действително, на това театрално изкуство не липсва детмъ. Но театърътъ на единъ Райнхардъ почива на въображението. На нѣмската сцена е непознатъ актьорътъ, който играе съ сърдцето си. Тамъ никога не е горѣло сърд-

цето на една Комисаржевска, или Чехова или въ операта — Шаляпинъ. Великото човѣшко страдание на нѣмска сцена се предава като сантименталенъ хленчъ, като животинско скимтене, като плачъ на влюбенъ подъ луната. Студенината на една хитра присмѣтливостъ въ постановката, почиваща на суха разсѣдъчностъ и философско мждруване, отблъскватъ, само отблъскватъ. Това е театъръ само за нѣмцитѣ. Не говоря за техническитѣ имъ постижения. Тѣ сж колосални. Но колко струва сценариото или тия стилизирани декори, между които не е най-важното нѣщо душата на актьора? И вмѣсто да

изпъкне индивидуалността му, съ всичкитѣ богатства на природата му, той, актьорътъ, се превръща на машина за говорене, подчинена напълно, съ дисциплината на своята школовка, съ педантизма на своето шудирание, на ансамбѣла, който е всичко въ нѣмския театъръ и въ който той, актьорътъ, не може да се издигне съ всичкия си ръстъ. Ние, славянитѣ, сме чужди на това изкуство. И нѣмската вълна, която е залѣла нашитѣ театри, само отблъсква българската публика.

Вл. Миневъ

Театърътъ трѣбва да превъзмогне

сегашното си положение. Повечето театри се нагаждатъ къмъ вкуса на тѣлпата или ставатъ забавни за публиката, за да просъществуватъ. Театърътъ трѣбва да бжде отдѣлно самостоятелно изкуство или безплатенъ за беднитѣ.

Нѣкои могатъ да отричатъ, че съвременният театъръ преживява криза. Защо не, нали оптимизмътъ не е лоша черта? Споредъ насъ, обаче, сжществува криза въ театъра. Невъ българския театъръ, а въ театъра, въобще, като синкретична форма на съвременитѣ изкуства, отъ която може да се очаква нравственото прераждане на човѣчеството.

Подъ държавната или общинска закрила театритѣ свършватъ съ дефицитъ. Нѣкои отъ тѣхъ се видѣха принудени да слѣзатъ отъ висотата си на нравствени светилища и се изравняватъ съ вкусоветѣ на тѣлпитѣ, за да могатъ да сжществуватъ; а други съ подобни пакъ пиеси оправятъ бюджетитѣ си; трети се задоволиха съ положението да бждатъ забавни за публиката.

Споредъ насъ свѣтътъ трѣбва да намѣри пжтища, по които съвременният театъръ би могълъ да превъзмогне сегашното си положение.

Безспорно, театърътъ трѣбва да привлѣче народа. Но издръжката на съвремения театъръ иска по-голѣми средства, по тази причина не може да се намали входната такса. Не, не! Днесъ театърътъ, какъвто си е, трѣбва да бжде съвсемъ безплатенъ за беднитѣ и, подобно на вечерно училище съ опредѣлени драми, да възпитава вкусоветѣ да насочва масата къмъ културнитѣ идеали; или пакъ трѣбва да стане едно тържество, каквото е висшето изкуство, за да въздейству-

ва върху нравствения миръ на партера, кждето сж събрани зрители безъ разлика на култура, на обществено положение, на възраст, мирогледъ, дори на грамотностъ.

Въ таквъ случай театърътъ трѣбва да се издигне до особенъ видъ изкуство, което съсрѣдоточава въ себе си словесното изкуство съ пластиката на живото тѣло и съ благозвучието на гласа въ една хармония съ музиката, живописъта, архитектурата и скулптурата по таквъ начинъ, че да се получи желаното опредѣлено въздействие върху душата на зрителитѣ. Нѣма съмнение, че техниката ще трѣбва да бжде въ пълна услуга на постановкитѣ, за да се даде пълна илюзия на зрителитѣ, напирмѣръ, когато се представятъ призраци, леко стѣпващи самодиви и т. н.

Четейтъ трѣбва да бжде отдѣлно самостоятелно изкуство следва отъ нейнитѣ отличителни качества. Напирмѣръ, на сцена представената драма никога не е самата драма, защото я допълня артистътъ съ качества си на живъ човѣкъ съ свои индивидуалности, съ движенята и гласа си, режисьорътъ съ своитѣ разбирания на драмата, а декораторътъ съ своето изкуство. Въ това се убеждава човѣкъ лесно, като види една и сжща драма поставена въ различни театри. Той получава различни въздействия, макаръ драмата да е една и сжща, макаръ тя да е представена и въ двата театра съ усърдие, съ умение,

ако щете дори съ чаръ. Поради ограниченото мѣсто, съ което разполагаме въ вестника, нека завършимъ съ заключението: Съвременният театъръ трѣбва да бжде или безплатенъ за народа, или да се издигне като особено самостоятелно изкуство — синтезъ на постиженията на всички изкуства — насоченъ къмъ опредѣлено въздействие върху зрителитѣ. Тогава той ще превъзмогне сегашното си положение, нѣма да се говори за криза въ теа-

търа и, въ сравнение съ киното, ще представлява празникъ за душата на зрителитѣ, на народа. Тогава театърътъ ще се чувствува отъ всички като мѣсто, кждето се свещенодействува. Таквъ театъръ ще оправдае очакванията на известни великани въ словесното изкуство, че нравственото прераждане на човѣчеството въ бждаще ще бжде извършенъ отъ изкуството.

М. Георгиевъ

„САРАИТЪ НА ПРИНЦЪ СЕЛИМЪ“ на варненската сцена.

Ориенталскитѣ пиеси въ повечето случаи се посрѣщатъ отъ българската публика твърде ласкаво и възторжено, защото силно допадатъ на нейната душа, лесно се възприематъ и най-вече, защото криятъ въ себе си мждрсѣгата и потайноститѣ на Истока.

Презъ настоящия театраленъ сезонъ, като единствена, въ репертоара, ориенталска пиеса, бѣ изнесена новата премиера „Сарайтъ на принцъ Селимъ“ отъ Рудолфъ Лотаръ и Алфредъ Грюнвалдъ, съ неопредѣлена принадлежностъ, дали комедия или трагедия.

Нашето самочувствие, като че ли бѣ силно подбито въ впечатлениата останали отъ предишнитѣ ориенталски пиеси, защото „Сарайтъ на принцъ Селимъ“ не може да се по-

стави въ реда на чистокръвнитѣ ориенталски пиеси, които обикновено сме гледали на сцената.

Това се дължи на липсата на всѣкаква връзка между това новоизбрано, пикантно заглавие и духътъ на самата пиеса.

Действително, че тя все пакъ си е съ ориенталски характеръ, обаче, силно пропита отъ духътъ на културния Западъ. Въ сжщностъ тя си остава една драматизирана нувела, изъ египетския животъ, дето е отразена само традицията, разгнната въ отрицателната си сжщностъ, върху чиято основа е оплетена главната интрига.

И тази сладникава интрига — Ен-те-талика — се движи изъ единъ тайственъ кръгъ, губи (следва на 4 стр.)

Знаменити композитори

ДЖОАКИНО РОСИНИ

творецът на италианската опера и неговото влияние върху младите композитори.

Росини се е родил на 29 февр. 1792 г. в Пезаро, малък град, разположен недалеч от Рим. Баща му бил валторнист и свирил обикновено в големите оркестри, а майка му, имайки твърде красив глас, изпълнявала второстепенни роли в малките провинциални оперни театри. По тоя начин малкият Росини расъл в пълна музикална среда.

В 1798 г. неговите родители се преселили в Болоня и там момчето, у което от рано се развил добър гласец, често взимало участие в оперните представления, присъединявайки се към хора.

Когато у него настъпил прелом в гласа, Росини започнал да изучава партии с разните певци на тая оперна трупа, дето били неговите родители, а също приемал длъжността да съпровожда на фортепиано при репетициите на хора. Собствено по сериозно е почнал той да се занимава с музика едва на 12 г. възраст, когато му се паднала възможност да взима уроци, отпървом при Тесенса, после при Маттеи. Впрочем, и тук той се занимавал не особено усърдно. Така, за него съществува един анекдот, че когато Маттеи свършил с хармонията и простите форми и мислел да мине към контрапункта, младия Росини предварително му задал въпроса, не може ли да се напише опера, без да се владее този противен контрапункт.

Маттеи чистосърдечно отговорил, че, разбира се, може, но че такава опера не ще бъде сериозна работа. Тогава буйният ученик му заявил, че въ такъв случай той няма желание да се учи на контрапункт, щом може и без него да се пишат опери, с това, като че ли, техните уроци сж се прекратили.

Във всеки случай, скоро у Росини се открива такава богата творческа фантазия, такава разкошна мелодическа изобретателност, които сж се струват просто поразителни. Достатъчно е, за доказателство на това, да изтъкнем, че цълия „Севилски бръснар“, тая безсмъртна опера, тъй пълна с живот и заразителна юношеска веселост, е била написана от него за по-малко от две седмици.

Основният на неговата музикална слава били поставени в 1812 г. с неговия „Танкред“, — опера, написана от него специално за Венеция. След тая опера се появява „Италианка в Алжир“, после „Елисавета“, дето Росини за пръв път употребил, като струнен квартет, за съпровод, тъй наречения, сух речитив, — последния по-рано се е подържал само от акордите на фортепианото, които сж се взимали от диригентът, — и най-сетне в 1816 г. „Севилски бръснар“, написана специално за Рим.

Без да изброяваме всички следващи опери на Росини, ще кажем, че той ги е написал извънредно леко; често пъти за един сезон той съчинявал три, четри и повече опери. Ала то се знае, подобна бързина не е могла да се отрази особено благоприятно върху качеството на неговата музика и е била единствена причина, задето неговите музикални

писания изглеждат тъй много шаблонни.

Така, почти всички му увертюри сж донма — кжде прилични една на друга; с нъкои ефекти, като, напр., с своите знаменити „Кресченда“ той е твърде много злоупотребявал. Заедно с това, неговата музика почти винаги има малко концертен характер. Обаче тя несъмнено напълно е удовлетворявала всички тогавашни изисквания и с това се обяснява неизмънимият успех на Росини, скоро добил всемирна слава и известност.

Най-плодотворни от към деятелност за Росини сж били годините, прекарани в Неапол. През това време той не преставал да работи за пресъздателя Барбай, който съумъл да го заинтересува с своите предприятия и който в това време имал особена способност да извлече най-голяма полза от неговия талант.

Когато пък в Неапол избухнала революция, Росини го напуснал и посетил Виена, Лондон, установил се окончателно в Париж, дето най-напред станал директор на италианската опера и по после френското привилегия създадо там специално за него почетна длъжност „главен инспектор“ по пьнието в Франция.

Разбира се тая длъжност била пълна синекура и сам Росини се отнасял към нея, саркастически, насмивайки се над нея, при което често почвал с сериозен вид да се вслушва късно вечер на улицата в пьнието на всъкваки пийнали лица, увървайки, че това също тъй се отнася към неговите служебни обязанности.

Пребиването му в Париж и запознанствата му с френските композитори имало крайно благотворно влияние за Росини. Стига да споменем, че там той е създал своя „Вилхелм Тел“, завършен в 1830 г. се явява кулминационна точка, но за съжаление заедно с това и край на композиторската дейност на Росини.

След това той не написал ни една опера дори до самата си смърт последвала в 1868 год. и цълата му творческа дейност през този продължителен период от време се ограничавала само с „Stabat Mater“, „Тържествената Меса“, чиято инструменталка той успшно привършил преди смъртта си, за да не би, както казвал той, тя да попадне в ръцете на Сакса и Берлиоза, които с своите саксафони и разни гръмни инструменти, въведени в оркестра, съвсем убиха бедното пьние.

Росини безпорно се явява творец на италианската опера, господстваща навсжде в първата половина на миналия век.

Той е извикал из неизвестността множество последователи, от които най-забележителни сж Беллини и Доницети.

И. С. Х.

Дружество Българо-Чехословашка взаимност — Варна урежда, по случай 10-ия юбилеен всеокопски събор екскурзия до Прага. Сведения и записване става в канцеларията на дружеството ул. „6-и“ Септември“ № 18 (Фото Агфа)

Срока за записване е 31 май.

Малък = бележник Събуди се Тодоре...!

Във в. Варн. новини от 26 април т. г. е поместена статия с заглавие „Вредна критика“ подписана с неизвестен псевдоним Мариус, за който, както се научих „мждрова“ известният Тоню Бербата.

Ако въпросният писач би имал доблестта да направи смъла и искрена преценка на нашите критики, би тръбвало да излъже с „името си“.

Наистина въ какво смъшно положение е изпаднал той, като се обявява срещу безименност, а самия той отбъгва да се представи, както подобава на един честен служител на печата.

По този повод ми се отдава случая да отбележа, че нашият обществен живот, въ последно време, се трови от множество, още неустоени и непризвани, люде, които с бесолието, шаблонността и купешките си фрази се слият да го заблуждават, обаче обществото не се подава на техните уловки и още първите техни „дебюти“ ги е поставила в редовете на безразличието.

Още по-интересен е фактът, че тези „журналисти“ нагиздени с разни „громки“ имена, крият въ сжщност своето бездарие, безсилие и некадърност да служат на върната и честна мисъл.

За да докажа тезата си аз ще разкрия предъ обществото, кой е действително Тоню Бербата — най-върлия противник на анонимността.

Истинското му кръщелно име е Тодоръ Стамовъ род. от Еленско.

Не знам само дали го своите писания, той, е налучнал най-върно своя псевдоним **Бербатъ**, което означава **мръсотия**. Аз не искам да кажа, разбира се, че това му ново име побира въ себе си неговото вътрешно духовно съдържание, етика, логика и култура.

Менъ сжщо не ми е известно, доколко той е запознат с маниячеството и докжде е навлъзъл въ неговата област, но заявявам честно и доблестно, че никога не съм имал за цел да вманиячвам люде от театъра, а особено да ги гда-личкамъ.

Ако съм казал нъколко топли думи за насърчение на младите, да имъ влъя куражъ на сцената, то не значи, че съм се заплътнал да създавам манияци. Това бихъ казал и за Назъровъ. Ако той прояви и разгъне, евентуално, скрити способности, разбира се, че ще се замогне, като млад обещаващ артист, или въ противен случай, като неспособен самъ ще се види принуден да се прости винаги от сцената.

Наистина проявихъ голъма скромност, когато написах критиките за „Анна Каренина“ и „Бракъ“ че не поставихъ името си, нито ненуженъ никому псевдонимъ, защото не съм привърженик на парадността. Ако това е необходимо да се знае заявамъ, че тъ сж писани лично от менъ.

Обикновено задъ псевдоними се крият хора с богата култура, прецизни разбирания, които от скромност искат да минатъ като незабелязани, или пък въ повечето случаи с тъх биват покривани гъзни съвести, подлизурки и шарлатани.

На Тоню Бербата препоръчвамъ повече скромност, да изостави шаблонността на своите „шлагерчета“, да се вслуша по-добре въ живия пулс на живота и времето, да намъри най-чистият път за планината Парнасъ, да не лже-туши, да не бъде никога еснафъ въ „изкуството“ си, и когато пише да поставя ръката на сжрдцето си.

Скромността е най-висшата добродетел. Плещенето, биенето по гърдите и надмъността сж книга безъ съдържание.

Не мисли, Тодорчо, че ти подобно на Диогенъ, който ходил нъкога с фенеръ посрѣдъ бѣл ден да търси човѣка, ще го намъришъ ти. — „Съ бележникъ въ ръка изъ улиците на Варна“, а най-благородно ще бъде да смънишъ перото си, да го преобразишъ, да въздействатъ честно и искрено на читателите си, да съберешъ даже и тези които сж те изоставили и само по този начинъ ще блдешъ изтъкнатъ като полезенъ и търсенъ от всички.

Събуди се Тодоре!

Дим. Галевъ

Изъ науката и живота

ЧУДЕСАТА НА ТЕЛЕВИЗИЯТА

Свѣтътъ предъ голъмитъ изненади на техниката. Публиката вижда вече говорящия ораторъ предъ себе си.

Свидетели сме на голъми зрелища като нагримѣри масовите събрания въ Берлинската Дойчланъ хале, на открито — Нюренберския партиен конгресъ, Мусолиновото пребиване въ Германия и пр. Всички оратори ние непосредствено или чрезъ високоговорителя чухме — да се видятъ отблизо — това е обаче желанието на всички слушатели.

Ето и това желание на широките народни маси е станало вече изпълнимо, благодарение на телевизията. Тъзи постижения бѣха показани на последната Берлинска радио изложба, реализирани отъ Телефункенъ.

Ликътъ на сказчика се снима когато говори отъ трибуната и се пренася едновременно на платното въ залата, гдето множеството го слуша и вижда въ естествена голъмина. Самъ ораторътъ може да види себе си въ огледалото. Уловения веднъжъ образъ отъ телевизионния апаратъ може да се пренася и въ други открити или закрити мѣста.

Процесътъ на снимката е следния: на трибуната стои говорящия, край когото сж поставени три фотографни поста; както приемателя стърчи предъ оратора безъ да ни прави впечатление, така сега сж изправени предъ него отлъво и дѣсно трите фото клетки.

Не далечъ, на нъколко метра е поставена една особено устроена катодна тръба съ високо напрежение, която изпуска невидими за око лъчи, които въ бързо темпо единъ след другъ попадатъ върху говорящия ораторъ. Това сж свѣтлинни вълни отпечатващи ликътъ. Тъ попадатъ рефлексивно въ фотоклетките, гдето се произвежда електрическика картина съ сигналъ. При тая метода не попада върху говорящия никаква видима свѣтлина и за това той не изпитва никакви смущения.

Презъ усилвателя картинните сигнали (знаци) достигатъ до единъ прозекционенъ приемател, гдето образа на говорителя се явява доста ясенъ. Тоя образъ се увеличава върху една масова основа и изпква предъ зрителите въ видъ по голъмъ, даже отъ естествения. Смаятата публика вижда, прочее говорящия ораторъ предъ себе си.

За да се следи самъ, ораторътъ има предъ себе си едно огледало, гдето наблюдава позата си съ целъ да пази винаги нужното разстояние предъ пулта, отъ което зависи яснотата на образа. Технически персоналъ пъкъ контролира цѣлия процесъ въ близко разположения телевизионенъ апаратъ. За да се избѣгне всѣко смущаващо мижукане при предаване на образа, прибѣгва се до тъй нареченото 147 редовно отпечатване.

Това репродукциране може да става едновременно на много мѣста и така се улеснява за най грамадно множество хора, чудното преживяване въ единъ и сжщъ мигъ на словото и ликътъ на даденъ ораторъ.

И. Циговъ

ОЧИЛА!

ОЧИЛА!

ЯСЕНЪ ПОГЛЕДЪ
И ВИНАГИ ЗАПА-
ЗЕНИ ОЧИ ЩЕ
ИМАТЕ СЪ ОЧИЛА
„ЦАЙСЪ“

купени съ гаранция отъ ОПТИЧЕСКИЯ МАГАЗИНЪ

Албертъ Мосачо

ул. „Царъ Борисъ“

ИЗПЪЛНЯВАТЪ СЕ ВСЪКАКВИ РЕЦЕПТИ НА Г-ДА ЛЪКАРИ ОКУЛИСТИ.

ЦЕНИ ДОСТЪПНИ

Печатница А. Пъндъклиски - Варна

ул. „Панагюрище“ № 1 (срещу хотелъ „Шуменъ“)

МАЛКО СМЪХЪ И БЕЗГРИЖИЕ

РАДИО ПРОГРАМА

Вечеръ носветена на театъра.

19:00 — Нещеме ний богатства, нещеме ний пари, — маршъ, пѣе хора на техническия и салоненъ персоналъ при театъра. Диригентъ Г. Сапунджиевъ.

19:20, — Вечеренъ концертъ изъ операта „Апаши, апаши, има ги въ цѣлъ свѣтъ и тукъ“, — изпълнява на балалайка Н. Пашковски, на рояла „прокурора“ Дим. Поповъ.

19:30 — „Ахъ сждбо, сждбо, тъй ли си решила, азъ да те гледамъ въ чуждитъ ржце.“ — соло пѣене ржченица, изпълнява Йор. Черкезовъ, приглася на кавалъ Натанъ Мждрецовъ.

19:45, — Заборчляхъ мамо задължияхъ, — тъжна народна пѣсенъ въ „адажио“, свири на гъдулка Ник. Икономовъ.

20:00, — Азъ ушихъ байрака, другъ обра каймака, — народна пѣсенъ изъ Панагурско, изпълнява Вл. Лингорски на рояла Преславъ Кършовски.

20:10, — Сине мой, надежда моя скѣпа, — тротателна ария пѣе г-жа Кършова.

20:20 — Ахъ меракъ, пакъ меракъ! — сонетъ пѣе тенора при театъра Любенъ Поповъ.

20:30, — Азъ неизказано страда — испанска рапсодия изпълнява Георги Сапунджиевъ съпровожда на чело Методи.

20:40, — Гладория, мамо, рамазанъ, — симфония, ре миньоръ, пѣе варненския Рудолфъ Валентино К. х. Миневъ, свири на китара Ева.

20:50, — Мъкнатъ ме мамо, влачатъ ме, ала ме мамо не питатъ, — оранталски вокаленъ кючекъ — дирижира Кюскиевъ играе П. Василевъ.

21:00, — За пари продаде . . . си, но недей да мислишъ, че щастливъ ще бѣдешъ ти, — английшъ валсъ, изпълнява на гайда Тоню Бербатева, съпровожда на контра — бастъ Д-ръ Недѣлчо Живковъ, бившъ испански тореадоръ.

21:10, — Азъ съмъ мома англичанка, измамена отъ любовъ, свири на акордьонъ-г-жа Бендерскова.

21:20, — Що ми е мило, мило и драго, во Прага града мамо, ази да ида, — игрива народна пѣсенъ, изпълнява П. Кючуковъ, приглася въ акордъ Ст. Дичевъ

21:30, — Чукни чаша очело да ти е сърдце весело, въ Костурско езеро, — Бакхуско хоро, играятъ Ив. Кумановъ и Колю Стипцовъ.

21:40, — Остана Лалка млада вдовица. . . народна солова пѣсенъ, изпълнява Л. Копчелиева.

21:50 — Дете буйно, дете сладострастно, — най-новия фокс-ротъ, пѣе испанеца Иванецо Бакалини.

22:00, — Да живѣе труда на тѣща на гърба, — последна унгарска рапсодия, пѣе Преславъ Петровъ, пригласятъ грузавръни зетьове.

22:10, — Ако се женишъ мене да ме земешъ, — солова ржченица играе Киро Мотора.

22:20, — Тѣй любятъ младитъ офицери, — танго-ноктюрно, изпълнява на саксафонъ, Райна Петрова.

22:30, — Остави тази пѣсенъ любовна, не вливай ми въ сърдце отрова. . . ария изъ „Загубения сапунъ въ банята, пѣе презъ фуния Пеко Балтаджиевъ, съпровожда съ арфа Ангето.

22:40, — Скъпа магаре, Кольо, тръгналъ, низъ гора зелена — лека приспивна пѣсенъ свири на пиано К. Кожухарова.

23:00, — Сказка на тема „Така живѣемъ ний артиститъ, — говори Н. Назъровъ.“

23:10, — При испанско танго, срѣдъ красиви жени, — свири на кавалъ бай Драко, изпълнява на прѣсти Султанка.

23:20, — Сказка на тема „Значението на юбилеитъ, като цѣлбно срѣдство, — реферира Н. Дойчевъ.

23:30, — Каж ми сестро де е Караджата, — харемски кючекъ, свири на фзотъ П. Бѣлогушевъ, съпроводъ отъ неженъ дамски квинтетъ.

23:40, — Черней горо, черней душо, — елегия, пѣе Идеалъ Петровъ.

23:50, — Край на предаването — маршъ „Дайте ни паритъ“ — изпълняватъ цѣла сюррия заспали зайци отъ галерията.

Съставилъ пом. разсилния при радио-станцията.

Разни предложения

Преостаживамъ всичкитъ си задължения при крайно износни условия. Споразумение чрезъ редакцията, за Н. Ик.

Търся длъжници съ солидни задължения, за да имъ стана поржчител. Отговарямъ на сериозни предложения. Адресъ редакцията за Хаджиминчето.

Келепиръ? Продава се душа и съвест на единъ младъ, но „даровитъ“ писачъ, нарастналъ всрѣдъ неволя, възпѣлъ „хорскитъ неволи“ справка редакцията за Тоню

Търся стара мома или млада вдовица съ зестра да стига за издржжа до като израстнатъ децата отъ евентуалния бракъ и поематъ после издржжката ми. Да се има предвидъ нуждитъ ми: 1) хлѣбъ. 2) манлъ. 3) дрехи. 4) обуца. 5) театраленъ реквизитъ, 6) по 2 кафета на день и 2 лв. бакшишъ за келнерката въ кафе „Балканъ“. Справка чрезъ редакцията за Пецо Бѣлошневъ.

Зрънца

Любовта прилича на страстната седмица, презъ която безъ да се усетишъ, нѣкоя юдинска цѣлвка ще те прикове на брачното разпятие, безъ надежда за възкресение.

Хубавитъ жени приличатъ на великенскитъ яйца, гледашъ ги прекрасно вапцани, а не знаешъ кои отъ тѣхъ сж развалени.

Въ бръснарницата

Клиента: Каква е тази работа? Когато дойда да се стрижа ми разправяшъ все за убийства и страшни работи.

Бръснаря: За да ми бжде работата по лека, защото косата ви стърчи силно нагоре при подобни разговори.

Квитъ

— Слушай, недей да се изпуснешъ да кажешъ предъ мойто момиче, че азъ не съмъ студентъ.

Нищо, и то те лъже, че е ученичка, така, че сте квитъ.

Между апаши

Къде ще отидемъ на курортъ това лѣто?

При непредпазливостъ, може би въ централния затворъ.

Така ли?

Сжседе, вне сте ударили много лошо моето куче!

Така ли? Азъ пъкъ мислѣхъ, че съмъ го ударилъ много хубаво.

Жертва на тенора

Тенорътъ: Гласътъ ми изпълни цѣлата зала на снощния концертъ.

Критикътъ: Да, да. Мнозина рано напуснаха залата, за да освободятъ мѣсто за гласа ви.

До къде ще стигне?

Двама възрастни вече господа се разговарятъ въ кабинето.

— Забелязалъ ли си, чероклята на тази танциорка всѣка вечеръ става все по-къса

— Така ли? А още колко вечери ще танцува?

Изъ нашата културна история

Първото българско представление въ Цариградъ.

Около 1870 г. въ Цариградъ живѣли около 20,000 българи изъ разнитъ краища на нашето отечество. Повече отъ 100 души българчета следвали въ турскитъ учебни заведения, особено въ царския лицей, де-то презъ 1870 год. имало не по-малко отъ 50 мл. дежи.

Изобщо, между българитъ въ Цариградъ, кипѣлъ общественъ животъ стимулиранъ отъ голѣмъ патриотизъмъ, и ненаситна жажда за просвѣта.

Когато на 15 февр. 1872 год. билъ избранъ за български екзархъ Антимъ Видински, народната радостъ стигнала до крайни предѣли, особено въ Цариградъ.

Българската интелигенция, за да празнува народната победа и да покаже всеобща радостъ предъ чуждия свѣтъ, въ голѣмата източна столица, решила да устрои едно представление.

Инициативата била дадена отъ читалищното настоятелство и била подкрепена отъ „Македонската млада дружина“ — клонъ отъ общия читалищенъ съюзъ. Целта на Мак. мл. дружина била да събира срѣдства и подпомага усилията на българитъ въ Македония

къмъ народна и обществена дейность. Готвеното представление било именно въ полза на дѣлото на тази дружина.

На 20 февруарий 1872 год. въ главния цариградски театъръ „Османие“ били представени драмитъ „Невѣнка“, отъ Константинъ Величковъ и комедията „Георги противъ господаря си“, преводъ отъ френски.

Участвуващитъ лица били ученици отъ царския лицей, между които на първо мѣсто и самия авторъ, изпълнилъ блѣскаво своята роля.

На преставлението присъствувала многобройна публика; чиста печалба била получена около 150 лири турски.

На другия день цариградскитъ чужди вестници Courier d' Orient и присъствували на самото „Levent Jims“ чийто редактори представление, помѣстили най-ласкави отзиви възхвалявайки българския народъ и почина на цариградската му интелигенция.

Така общата радостъ отъ спечелената победа съ избира-нето на първия български екзархъ завършила съ тържество, скромно, но плодотворно за народното въодушевление.

Ил. Ив.

МАШИНИ земледѣлски, индустриални и занаятчийски

Мотори: — петролни, нафтови и дизелъ по 2 до 30 к. с. и 40 до 1000 к. с.

Мотори: — специално за лодки и гемии

Електромотори 0'25, 0'33, 1/2, 1 до 20 к. с. и отъ 25 до 200 к. с.

Всички части за вършачки и трактори, жетварки, парни машини и мотори

Центрофуги за млѣко „Листеръ“ и др.

при М. С. ГРАДИНАРОВЪ — Варна

ул. „Царъ Симеонъ“ № 23

Телефонъ 21-18

Важно?

За празниците!

Домакини обърнете внимание?

ВЪ РАБОТИЛНИЦАТА ЗА ТОЧЕНИ ЛИСТА

плоч. до Д-ръ ШИШКОВЪ, срещу клиниката на Д-ръ МИЛЕВЪ, ще намѣритъ най-финно качество листа за баклави, шрудели и др.

Посетете за да се увѣрите

Съ почитъ: Злати Данаиловъ

Не правимъ реклама а излагаме една истина

Парфюмериенъ магазинъ „ЧЕРНАТА КОТКА“

продава най-сѣтино

ОЧИЛА

Пудри, парфюми, одеколони, и всички тоалетни артикли отъ добро качество при по евтини цени предлага само „Черната котка“ ренормиранъ парфюмеренъ и оптически магазинъ Бр. Н. Илиевъ ул. Царъ Борисъ 20 Варна

Домакини, употребявайте ванилия „Черната котка“.

Логично

Единъ селянинъ отишълъ погрѣшно въ една адвокатска кантора.

— Извинете, господине, какво се продава тукъ, — обръща се той къмъ адвоката?

— Балами, — отвърналъ адвоката.

— Изглежда, че голѣмъ альшъ — веришъ става тукъ, щомъ сте останали сами вие, — отвърналъ селянина.

Ново поколѣние

Башата се обръща къмъ по-голѣмиятъ си синъ:

— Кольо, я ми донеси-стомната съ вода, че ми е жадно! Кольо не се помръдва.

По-малкиятъ синъ се обръща къмъ баща си:

Тате, то се видя, че отъ ба-те Кольо човѣкъ не ще стане, ами я иди самъ и си пий вода, та донеси стомната насамъ и азъ да пия.

Добре, че е на сериозно

Въ театъра се срещатъ единъ артистъ и художникъ. Отъ дума на дума работата стига до тамъ, че артиста извънъ себе си удря плѣсница на художника. Последниятъ настрѣхва кипва, скръпва съ жби и пита троснато:

— Ти на шега или на сериозно ме удари?

— Разбира се, че на сериозно. — Добре, че е на сериозно защото такива шеги не обичамъ, иначе щѣхъ да те дамъ подъ сждъ.

Защо плаче?

Следъ ковчега на единъ поминалъ се милионеръ шестувала голѣма процесия. Единъ артистъ високо ридаелъ.

Защо плачете? — попита-ла го една дама. Сигурно ви е вашъ близъкъ роднина покой-ния.

Не, азъ плача именно затова, че не съмъ роднина на милионера.

ТЕАТРАЛЕН ПРЕГЛЕДЪ

Редакция и администрация ул. „Кавала“ № 5
Годишен абонамент 60 лв. Реклами по споразумение.

„САРАИТЪ НА ПРИНЦЪ СЕЛИМЪ“ на варненската сцена.

(продължение от 1 стр.)

се, явява се, дордето най-сетне намира добре нагласен изход, за да се освободи, да даде крайния ефект и разреши свръшка на развързката. Освен това самата пиеса не съдържа богат и ценен материал за широко и свободно разгъване на творческите сили, а е оградена с едни силно ограничени рамки. Преводът е несполучлив и се чувствава непонятен за сценичния език, реплика мудна, претоварена и оплетена в неизгледеност.

Мизансценът в първо действие е неудобен, сцената силно повдигната; бавно и мъчително развитие на действието, лишено от възбуденост и интерес.

Не може да се скрие истината, че действително пиесата е скърпена набързо; направени са маса грешки, които костват евентуалния и неуспех. На премиерата артистите се проявиха с незаучени добре роли, суфльора бѣ поставен в твърде неудобно положение да съска из будката си, да изрича предварително в висок шепот репликите, само за да спаси положението.

А всичко това, разрушаваше всеки миг впечатлението на премиерната публича, губеше

стойността на театралното въздействие, да увлича и раздвижи душата на зрителите.

Една истинска безразсъдност да се постави генерална репетиция за премиера.

Освен това при разпределението на ролите са допускани доста несъобразности. Изглежда, че самият режисьор не познава амплуата, способностите и силите на всички артисти. Някои роли например бѣха се по-успѣшно изнесли от други съответствующи сили, каквито не липсват от състава на театъра.

Въпреки, че е изразходвана за постановката повече от предвидената сума, надвишаваща двойния ѝ размер, пиесата би могла да се задържи изключително и единствено от усилията на артистите да превъзмогнат нейните слаби страни; също така и на балерината Елена Симеонова, с нейния антураж, после музика, за да бждат прикрити недостатъците на цялата пиеса.

Театърът ни е модерен; не му липсват никакви технически средства, съоръжения и риквизити; подсигурен си е в издръжката, така, че варненската публика има пълното право, като има това предвид, да търси оправдание, когато не бжде задоволена.

Дим. Галев

Варненската девическа гимназия увѣнча съ успѣх своя

ТРАДИЦИОНЕН КОНЦЕРТЪ

изнесенъ на сцената на Варненския народен театър.

На 13 т.м. вечерта, в Варненския народен театър, учениците при местната Девическа гимназия, дадоха традиционната си продукция, в която бѣха застъпени музикални и балетни нумери. Изпълнени бѣха хорови пѣсни от гимназиялния хор, под вещото ръководство на г-ца Пенкова. След химните и марша на Гимназията последваха творби от чужди и наши автори като: Хоръ из опера Хвѣрчашия холандецъ, валс Дунавски вълни, Посади е дѣдо, Гурбетчия, Цоне мое чедо и пр. Всичките тия нумери бѣха изпълнени с голяма чистота и нюансировка, каквато рѣдко може да се постигне при хоровото пѣне. Особено впечатление направи валса Дунавски вълни, който бѣ повторен. Заредиха се солово вокални пѣсни, изпълнени с голям успѣх от учениците: Е. Райчева, Ел. Димитрова, Сафка Николова и Божана Банкова. Последната зарегистрира голям гласов постижение. Тя пѣ съ голямо увлечение и преживяване.

Оркестърът, под диригентството на г-н В. Иванов, извърши няколко нумера испански танци, романс из симфонията Царица и Скандинавска сюита с голям точност и дисциплина. Продукцията завърши съ балетни нумери: Виенска гора, Валс дуетъ, Испански танецъ и Народни хора. Особено впечатление направи последния номер, в който изпъкнаха националните шопски танци, добре обработени и сполучливо предадени от г-ца Атанасова. Тук ученицата С. Миндова се продуктира като техника на пластичното изкуство. Продукцията завърши при отлично настроение на сцената и публиката. Дѣлото на Девическата гимназия се увѣнча съ голям успѣх и ний горѣщо стискаме ръката на г-да ръководител и участващите съ пожелание по-често да чувате такива мили забави, които имат своята голяма възпитателна задача. Нека тая продукция се предаде и по радиото да бжде чува и вън от Варна.

Черноморец Храбър

МОРСКАТА ХУДОЖЕСТВЕНА ИЗЛОЖБА на МИЛЕНЪ САКЖОВЪ

въ фойето на Варненския народен театър.

Нашият съгражданин — художника Миленъ Сакжовъ разлиства въ фойето на театъра своята първа самостоятелна изложба, в която се представя съ повече от 70 творби, почти всички съ морски сюжети.

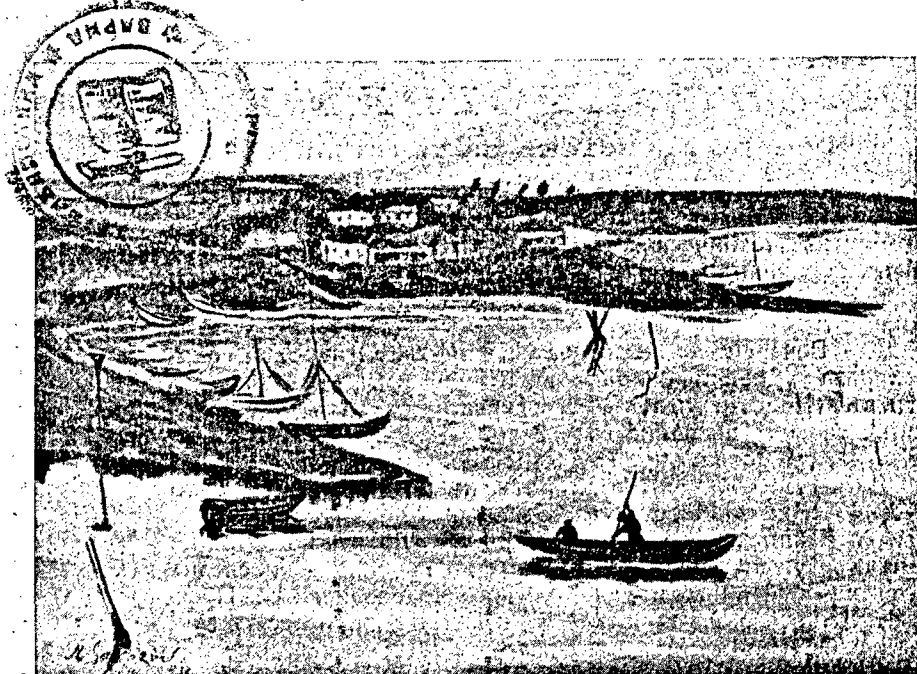
Възпитаник на нашата художествена академия, ученик на професоритъ Цено Тодоровъ и Борисъ Митовъ, и той като тѣхъ израствал върху основата на академическия реализъм. Допълнил своята школка въ галериите на Италия и на Чехословакия, въ републиката той устройва четири самостоятелни изложби (Прага 1933 г., Бърно, Парадубице и Либеричъ) където бива посрещанъ много ласкаво и съ заслужено внимание от чуждестранната критика.

Въпреки, че се е опитвал да работи въ много области на изобразителното изкуство, той е налучкал върно своя определенъ жанр — художник — маринист, отчужден от всѣкакви модернистични похвати, и осмѣлил се да говори на свой собственъ езикъ.

Пребиването му въ чужбина и неговото упорство да се утвърди като художник и тласне изкуството си напредъ, го оформятъ като голям художественъ изобразител на уърбли, сочни плодове, съ които смѣло навлиза въ всички трепети и настроения на морето, съ душата на единъ възторженъ поет — пѣвецъ.

Морето, — тази мъчноуловима и непозната за мнозина материя е смѣло изразена и раздиплена въ повечето му картини. Сакжовъ ни го дава живо, съ отразенитъ му настроения и преходи.

Морската вода, както скалитъ, — земната материя — бръговетъ, е ясно схваната, като материя. Чувството на мърка е спомогнало да се окръж-

Каналъ Рандерс — Дания

М. Сакжовъ

ли третирания сюжетъ въ по-реалистични, неподатливи на колебания, форми.

Миленъ Сакжовъ е вдъхновенъ пѣвецъ на водната стихия, на водната маса. Той обича да се увлича въ вѣчно разгнѣвенитъ вълни и бури на морето, защото неговиятъ неспокоенъ духъ чувствава сродство съ него. Той навлиза дълбоко въ неговия характеръ, разучава го и ни го поднася разтълкуванъ, пропитъ съ духъ и настроение и то въ най-изящнитъ му форми.

Неговата багра е свежа, сочна, добре напастена, вѣрна по тонъ, нежно изписана, съ една сигурна техника, — точна линия, — здравъ рисунокъ. Морската ширъ е дадена съ нейната мокрота, свежестъ, искреност и динамика. На Сакжовъ се отдава, съ по-голяма лекота, бурното море, въ всичките негови фази,

—отколкото тихата, спокойна и застояла вода.

Силата на този чародеенъ пѣвецъ на морската стихия е най-мощно изразена въ таблата му „Гонящи се вълни № 1“, дето морето е обхванато съ цялата му стихия, също и въ „Крайбрежни скали“ № 12, „По бискай“ № 11 — мрачното настроение на морето, пропито съ злокобие и суровостта на севера. Интересна по стил и третировка е „о. Гали-та“ № 25, „Край Созополъ“, „Рибарски лодки“, „Есенно утро“ и др.

Изложбата на Миленъ Сакжовъ го изтъква като единъ голѣмъ лирикъ въ морската живопись. Този лиризмъ, индивидуална концепция и чувствование, въ неговото изкуство, сж единъ сигуренъ залогъ за успѣха на неговата изложба.

Георги Дим. Ивановъ

Творци въ немилостъ

Нашитъ първожреци въ изкуството живѣятъ само съ своя силенъ духъ и художествено опиянение.

Изкуството въ всички времена, особено въ наши дни, това е ясно, е било лостъ за обществено строителство. Чрезъ силата на убеждението, чрезъ дарованието си, завладявайки сърдцето на възприемащия го, артистътъ, въ широкъ смисълъ на думата, е успѣвалъ да тика общественото развитие по своитъ собствени пътища, ако разбира се, за това е ималъ достатъчно нравствени сили и надареност.

За жалостъ, тия първожреци предъ олтаря на културната съкровищница, е трѣбвало отъ край време и до днесъ да живѣятъ само съ своя силенъ духъ и художествено опиянение въ красотата, безъ да могатъ да потопятъ ржцетъ си въ „живата вода на живота“ — материалнитъ блага, които така могъщо и неотразимо бележатъ пътя на неговото развитие. Особено това е вѣрно за нашата малка страна, въ която писателитъ, за да живѣятъ, трѣбва да обитаватъ мансардитъ, художниците и музикантитъ за да творятъ — трѣбва да троятъ гърдитъ си съ лошия училищенъ въздухъ, а артистите — да не си дояждатъ и като спънати коне да стъпватъ по провинциалнитъ сцени, на които липсватъ минимални възможности за излюзия на това, което се играе.

И, което е по-важно, това положение нѣма изгледи да се измѣни, въпреки че кадърътъ на ценителъ на изкуството, смѣло може да се каже расте редовно съ общия културенъ напредѣкъ на народа ни. Защото тия, които сърдеч-

но се прекланятъ предъ изкуството, сж изъ срѣдата предимно на срѣднитъ съществувания. За тая най-широкъ кръгъ ценители на изкуството животътъ е щедъръ до толкова, доколкото е необходимо да се задоволятъ физическите имъ нужди. За духовнитъ нужди не стига. Другитъ пъкъ — беднитъ съществувания — считатъ изкуството за луксъ, бидейки

въ непрекъсната и нещастна борба съ живота, а „щастливците въ живота“ — сж избледнѣло отъ „силни“ удоволствия сърдце, не отдаватъ никакво внимание на тия „дриплюци“, освенъ когато трѣбва да се направи парадъ.

При тая нерадостна перспектива, явно е, трѣбва да се потърсятъ възможности, които да укрепятъ силитъ на хората на изкуството и да имъ дадатъ вѣра за работа. И по-важно: да ги поставятъ въ възможностъ да работятъ и да творятъ.

К. Раевъ

НАЦИОНАЛНА КУЛТУРА

Всѣки човѣкъ, като влиза въ тѣсна връзка съ обществото, увеличава съ своя трудъ и своитъ дарования ценноститъ, които то притежава. Тия ценности ставатъ обществено благо. Тѣмъ затова и образованието е и социално благо, а не само индивидуално. Отъ казаното става ясно и връзката, която съществува между образованието и обществената култура. Културата на дадено общество представлява ценности, които въ всички случаи сж създадени отъ отдѣлни лица — членове на това общество. Затова, ясно е, че има извесно отношение между образование и култура, защото чрезъ образование ставатъ достъпни за отдѣлни личности ценноститъ на дадено общество. Само чрезъ образованието тия обществени ценности се увеличаватъ и умножава отъ отдѣлнитъ членове. Има извесно взаимодействие между отдѣлното лицъ — членъ на даденото общество и самото общество, защото въ всички случаи това

общество е носителъ на ценноститъ, къмъ които се приобщава отдѣлния членъ, но отъ друга страна отдѣлния членъ е създателъ — творецъ, на тия ценности, които следъ това ставатъ достояние на самото общество.

Затова, за национална култура можемъ да говоримъ тогава, когато има личностна култура, т. е. творещи личности. Безъ тѣква културни творци, не може и дума да става за културенъ животъ на нѣкоя нация. Но нѣма култура безъ личност, както и личност безъ култура. Културитъ се запазватъ пакъ отъ личноститъ.

Затова, ако обществото иска да запази своята култура, то трѣбва да запази и поощрява личноститъ, които я създаватъ, запазватъ и носятъ.

Това запазване става чрезъ общественото образование, чрезъ което се пренася общественитъ ценности въ подрастващитъ поколения.

Н. Зидаровъ